

El empleo del tiempo

L'emploi du temps, Laurent Cantet

Vincent s'ha quedat sense feina però enganya la seva família i amics tot simulant que porta la mateixa vida de sempre.

Cinema social

Laurent Cantet va tenir un primer èxit important amb *Recursos humanos* (1999) on tractava de la desocupació i de les dictadures empresarials. Ara de nou presenta una pel·lícula amb crítica social, però amb algunes particularitats que la diferencien del primer film. A *Recursos humanos* denunciava i plantejava el problema cruel de la desocupació, amb uns personatges que iniciaven una lluita amb un fort component ideològic. Ara no hi ha res de tot això. El protagonista de *El empleo del tiempo* està desocupat però no pretén canviar res, només vol tornar a ser admès al sistema. El resultat és l'angoixa. Per a Cantet, l'angoixa és el signe d'un món extraordinàriament competitiu, on la por a ser exclòs del sistema paralitza ments, col·lapsa el raonament i atrofia els sentits. El to no és de denúncia, sinó reflexiu. Amb una temàtica semblant, Nicole Garcia va presentar *L'adversaire* a Cannes 2002.

Tot és mentida

La pel·lícula està basada en la història real d'un home, Jean-Claude Romand, que va assassinar a la seva família i va acabar suïcidant-se, després d'enganyar-la durant anys i fer-los pensar que encara tenia feina,

El protagonista és Vincent, una mena de personatge introvertit i indecís, poc arriscat i que es deixa endur pels esdeveniments. És a dir, un home que no s'ha plantejat moltes coses en la vida a banda de la seva feina i el seu status. Ara ha perdut la seu treball confortable en una respectable empresa i no s'ha atrevit a explicar-ho a la família. Es passa tot el dia conduint d'aquí cap allà, sense destí, i truca de tant en tant a la seva dona Muriel per a dir-li que té molta feina i no podrà arribar a temps a sopar.

Evidentment, aquesta situació és insostenible i, enlloc d'explicar-ho tot, s'inventa una nova feina en una respectable ONG amb seu a Ginebra i, per tal de mantenir el mateix nivell econòmic de la família, fa estranys

negocis financers amb què estafa a vells coneguts. La vida provinciana de la comunitat en la qual viu, i en la qual la professió és un distintiu social determinant, esdevenen una pressió massa forta. Tot es converteix en una mentida.

La vida i la feina

La pel·lícula parla del trencament amb la quotidianitat de la vida i la feina que es produeix amb l'acomiadament. On està la diferència entre la vida i la feina? Massa sovint no existeix. Laurent Cantet repetia en la presentació de la pel·lícula que el que vol dir és que el nostre treball ens defineix i ens determina, i que sense ell no som res. En la societat occidental, cada cop més individualista, la feina és una de les poques vies que l'individu troba per assolir els seus anhels de sociabilitat, sovint, també, de forma enganyosa. Quan desapareix la feina desapareix la vida?

Evidentment que no. Però Cantet ens parla d'un altre tipus d'aturat. La seva crítica no està ara en el drama social

que poden representar els acomiadaments massius. Està parlant d'una mena d'aturat a la europea, un burgès per a qui la seva situació no és desesperada materialment. És més aviat un retrat dels problemes existencials d'un sol individu que busca la seva pròpia identitat.

Fora del sistema

La seva reflexió gira entorn dels sentiments que es produeixen en l'individu quan la feina és un element d'exclusió: bé perquè encara no se n'ha trobat, bé perquè s'ha perdut. Tenir-la és sinònim de pertànyer al club, ni que sigui al club dels *pringats* o, encara pitjor, dels alienats.

Vincent endega una mena de revolta personal que el sobrepassarà i no sabrà protagonitzar. Ell és un home burgès acomiadat. Però és conscient que pot mantenir el mateix nivell de vida. És a dir, es pot permetre el luxe d'experimentar el drama de la desocupació sense excessius patiments. No és un heroi rebel de la societat, que trenca amb els seus lligams laborals per a esdevenir lliure. No s'hi atreueix. Gaudeix de la llibertat de no fer res i fer el que li dóna la gana. Però és una llibertat tutelada i man-tinguda per la bona situació econòmica de la família –del pare especialment– i en la qual no hi ha més risc que aquell que sigui fàcilment assumible. Per tant, en cap moment la seva situació no és incontrolable i, en conseqüència, tampoc és difícil.

A més a més, es tracta d'una situació temporal. Quan troba un nou lloc de treball, es retroba amb la seva família i els seus amics, retroba el seu benestar i sembla que han desaparegut tots els problemes. Tenia problemes,

o el seu problema eren les neures d'aquell qui no té problemes?

Algunes coses més

La història està molt ben contada i en tot moment manté l'atenció sobre l'argument. Té un aspecte gris, es mou per ambients foscos, acompanyats d'una banda sonora trista i malencònica de Jocelyn Pook. Tot plegat, el director intenta transmetre l'avorriment i l'ensopiment del protagonista sense feina, però amb un to reflexiu. La mirada de l'espectador no ha de ser de judici, sinó de simpatia o d'empatia. Potser ens hi sentim identificats?

Es va presentar a la secció Zabaltegui del Festival de Cinema de Sant Sebastià el 2001 i fou candidata al millor guió dels Premis de Cinema Europeu 2001.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Laurent Cantet
Guió: Robin Campillo, Laurent Cantet
Producció: Caroline Benjo
Fotografia: Pierre Milon
Música: Jocelyn Pook
Muntatge: Robin Campillo
Vestuari: Elisabeth Mehu
Nacionalitat: França
Any: 2001
Durada: 132 minuts

Equip artístic

Aurélien Recoing: Vincent
Karin Viard: Muriel
Serge Livrozet: Jean-Michel
Jean-Pierre Mangeot: Pare
Monique Mangeot: Mare
Nicolas Kalsch: Julien
Marie Cantet: Alice
Félix Cantet: Félix

Maxime Sassier: Nono
Elisabeth Joinet: Jeanne
Nigel Palmer: Jaffrey
Christophe Charles: Fred
Didier Perez: Philippe
Olivier Lejoubioux: Stan

Filmografia

2001
El empleo del tiempo
1999
Recursos humanos